Timişoara, 1895. Anul II. Nr. 152. **Luni în 10 (22) Iuliu.**

DREPTATEA

Apare în fie-care di de lucru la amiadi.

Preţul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci.) — **Numeri singuratici 5 cr.** — **Tacsa de inserţiuni:** 1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru.

Redactor responsabil: **Dr. George Candrea.**

Redacţiunea şi Administraţiunea: Timişoara, cetate strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse,) Nr. 41 **Telefon** (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Iancu şi Doda.

Timişoara, 21 Iuliu n.

La începutul sĕptĕmânei inimile ro-româneşti erau cuprinse de adâncă *indignare*, acum la sfêrşitul ei ele sunt apăsate încă de doliu şi *jale*. Atunci vestea despre confiscarea sumei destinată pentru monumentul lui Iancu a făcut, ca de nou un murmur de adâncă revoltă sufletească sĕ străbată peste întreg pământul românesc şi sĕ re'nvie ura aceea legitimă, pe care a deşteptat-o ministrul Perczel cu ordinaţiunea sa de epocal scandal, când pe Iancu l'a pus alăturea cu tâlharii . . . Acum *indignarea* a amorţit de câteva dile, înăduşită de *jale* pentru perderea generalului Doda. Moartea a superat prin actul sĕu impresiunea făcută de actul guvernului actual. Aşa se vede, că numai ea, moartea, mai întrece în crudelitate pe acest guvern . . .

Indignarea şi jalea s'au întâlnit în inima Românului; prin ele s'au întâlnit *Iancu* şi *Doda*.

Iancu, tribun al munţilor, Doda general al graniţei. Iancu fiu de popor, Doda asemenea; ambii fii *mari* ai poporului românesc; ambii pentru poporul acesta au trăit lucrând şi luptând. Gândul lor a fost unul şi acelaşi, gând trecut prin inimă românească, adăpat de dorul Românului, încăldit de însufleţirea nobilă, ce caracterisează sufletele *mari*. Vieaţa lor însĕ, cursul ei a fost diferit şi sfêrşitul diferit — de şi aşa de mult *seamănă* . . .

Iancu din civil a ajuns în sfêrşit g e n e r a l, la Doda s'a întêmplat întors. Şi ca civili, şi ca militari însĕ, ambii au luptat pentru acelaşi lucru, pentru *popor* şi *tron*.

Dar' rĕsplata luptei lor? . . .

Unul a înnebunit —; celalalt a fost scăpat din — temniţă . . . Unul s'a sfêrşit cu întunerecul minţei, celalalt scăpat prin graţie de întunerecul temniţei a trebuit se sfêrşiască în umbra unui esil de bună voie, în temniţa retragerei. Aceasta a fost *rĕsplata* de o parte . . . Poporul românesc însĕ pe amêndoi îi va păstrá în sfântă amintire.

În lumea *noastră* ei înşişi şi-au ridicat tronuri, pre cari şedĕ-vor în veci. Numele lor cu pietate şi dragoste vor fí amintite până când graiu românesc va mai suná din Carpaţi până 'n Balcani şi de la Nistru pân' la Tisa.

Iancu, fiul Ardealului a luptat în contra jobăgiei, în contra înlănţuirei de glie. Doda a luptat în contra şovinismului, în contra înlănţuirei conştienţei de cetăţean. Ţinta nici unul nu şi-a ajuns'o. Lupta însĕ a înaintat şi ni-a indicat direcţiunea luptei noastre.

Caractere tari, inimi nobile, ridicate la nivelul ce se cuvine luptătorilor unui *popor*, ei ni-au arĕtat şi *cum* trebue sĕ luptăm, şi *cum* trebue sĕ fie *adevĕraţii* luptători: suflete nobile, nepĕtate, înălţate.

Lupta începută de ei a înaintat. La mormêntul lui Doda s'a împreunat Ardealul cu Banatul; la preamărirea lui Iancu se împreună Banatul cu Ardealul.

Lupta începută de ei decurge însĕ din greu. În toiul acestei lupte, *noi* am început sĕ-i preamărim, sĕ le facem onorurile, sĕ le ridicăm monumente. Ele sunt la loc, li-se cuvin cu tot dreptul.

Pentru monumentul lui Iancu pregătirile s'au început numai în anul trecut; destul de târdiu după moartea lui. Pentru Doda se încep, după cum se dice, acum, în pripă. Aşa e şí mai bine.

Dacă e sĕ ridicăm monumente bărbaţilor nostri, dacă e sĕ-i eternisăm în peatră sau metal, apoi mai bine e dacă lucrul se iniţiază îndată după moarte, până când jalea e vie. Doar' jalea mai poate nutrí însufleţirea. Căci de şi se dice că: *Românul ţine minte*, aceasta se refereşte numai la contrari. Românul ţine minte relele, nedreptăţile ce i-se fac, dar' uită uşor binefacerile bărbaţilor sei.

E în van însĕ a vorbí *acum* despre cestiunea: cum sĕ ridicăm monumente luptătorilor.

În van, pentru-că acum timpul e de *luptă*, ear' monumentele sunt operile păcii. În van, pentru-că trăim sub un guvern, care are crudelitatea de a ne vătĕmá şi în cele mai sfinte sentimente ale noastre.

Aceasta însĕ nu are sĕ împedece pregătirile pentru un monument lui Doda. Sĕ se facă însĕ în grabă, şi în fruntea întreprinderei sĕ se pună bărbaţi de mai mare valoare, de mai multă gravitate, ca ei sĕ impună respect şi contrarilor.

Una însĕ sĕ n'o uităm. Esistă monumente mai de valoare, de cât cele de marmură sau bronz. Bărbaţii adevĕrat mari şi-au ridicat ei înşişi încă în vieaţă câte un monument, *monumentum aere peraennius*. Şi acesta este vieaţa lor, caracterul lor, faptele lor. Nouĕ nu ne rĕmâne de cât sĕ perpetuăm *acest* monument. Sĕ *facem* asemenea lor, sĕ *fim* asemenea lor în caracter şi fapte. Astfeliu monumentul vieţii lor ar trăí víu, am avè monumente víi în bărbaţii nostri, cari ar' fí asemenea acelora, pre cari am voi sĕ-i eternisăm.

Sĕ-i imităm deci în fapte şi virtuţi, sĕ lucrăm şi sĕ luptăm ca ei, şi astfeliu le ridicăm monumente víi. Pe acestea nime nu le poate împedecá, nici chiar guvernul unguresc. Acestea sunt monumentele timpurilor de luptă, cum e şí timpul nostru.

Inmormêntarea Generalului Doda.

Timişoara, 22 Iuliu.

Corespondentul nostru din Caransebeş ni-a trimis lungi rapoarte despre finalul înmormêntării generalului Doda. Trebue însĕ sĕ facem şi noi o întregire la raportul redactorului nostru esmis la înmormêntare, raport publicat în numĕrul ultim. Întrĕ corporaţiunile cari au luat parte în cortegiul de înmormêntare a fost şi *Liga* din Mehedinţi, representată prin domnii: N. P. *Gazdărian*, Iordan *Bogdan*, G. *Vancu* şi G. *Scarlatescu*. *Liga* din Craiova a fost representată prin: Colonel Georgescu *Dima*, *Valimărescu* şi *Cernatescu*. Revista *„Jiul“* din Tĕrgul-Jiului a fost reresentată prin domnii Emanuil *Părăeanu* şi Aurel Diaconovici, inginer şef al judeţului Gorj. *„Tribuna“* a fost representată prin d. George *Bogdan-Duică*, „Dreptatea“ prin Dr. George *Candrea*. Dintrĕ singuratici mai amintim pe Dr. George *Vuia*, medic la Băile Herculane, cu st. doamnă, Partenie *Cosma* (Sibiiu) cu doamna, Coriolan *Bredicean* (Lugoş), Paul *Rotariu* (Timişoara) şi alţii . . . .

Lăsăm acum sĕ urmeze scrisorile raportorului nostru particular.

Intregiri.

— De la corespondentul nostru particular. —

Caransebeş, 21 Iuliu n.

Astădi a sosit încă o coroană, cu meniţiunea de a fi depusă pe sicriiul regretatului general Traian *Doda*, şi anume de la domnul *Alesandru Mocioni*. Cununa e compusă din frunze de stejar, cu dafin şi finic, şi are inscripţia următoare: *„Generalului Doda — Alesandru Mocioni, în semn de amiciţiă“*. Întârdierea se esplică astfel: în locul coroanei comandate la timp, s'a trimis la Caransebes din greşeală, alte flori artificioase, — ear' coroana s'a trimis la adresa aceluia, care comandase florile artificioase.

Proprietarii de case au luat nobila hotărire de a ţinè casele arborate cu steag negru încă *şepte dile*, din diua înmormêntării.

*

În vorbirea dlui *Ion Ionaşiu* s'a strecurat o greşeală de tipariu. Anul înbolnăvirei generalului Doda nu a fost anul 1886, ci anul 1888.

Mici lămuriri.

— De la corespondentul nostru particular. —

„Tribuna“ adusese ştirea, că a făcut impresiune rea asupra publicului, că spesele de înmormêntare nu le-a votat comunitatea de avere din propria iniciativă. Spre liniştirea tuturor acelora cari nu sunt iniciaţi în afacerile comunităţii de avere din Caransebeş ţin a constatá, că comunitatea de avere nu este un institut privat de bani, al cărui director poate sĕ dispună de anumite sume după buna sa credinţă, ci e o instituţiune publică, pusă sub pază mare, controlată şi *invidiată* din toate părţile. Votarea ori-cărei sume de bani, fie cât de neînsemnată, este dar' legată de anumite formalităţi, de la cari nu se poate face abatere, chiar în interesul susţinerei în vieaţă a acestei opere măreţe a mult regretatului general *Doda*. Prin urmare, chiar dacă se iveá necesitatea şi intenţiunea de a purtá comunitatea de avere spesele de înmormêntare, votarea sumei necesare, şi apoi licuidarea ei, nu se puteá face atât de repede cum cred unii, pentru-că toate hotăririle com. de avere referitoare la cestiuni de bani au sĕ fie încuviinţate de congregaţia municipală şi de guvernul ţerii, ear' pentru împlinirea tuturor acestor formalităţi se cere un timp mai îndelungat.

Comunitatea de avere însĕ nu a avut şi nu are intenţiunea de a suportá spesele de înmormêntare ale defunctului sĕu prim-preşedinte, şi anume pentru aceea, pentru-că nu voeşte sĕ-i conturbe liniştea eternă, şi nu voeşte sĕ-i vateme memoria sacră. *Doda,* acel *Doda,* care ani de-a rêndul cât a stat în fruntea comunităţii de avere, nu a primit nici un ban pentru eminentele servicii făcute acestei instituţiuni, ear' ca deputat dietal primiá diurnele numai pentru dilele acelea pe cari le petreceá în dietă, s'ar învêrtí în mormênt ştiind, că comunitatea de avere l'a înmormêntat pe banii iubiţilor sĕi grăniţeri.

Doresc însĕ sĕ se ştie, că comunitatea de avere şi în genere grăniţerii îşi vor ţinè de sacră datorinţă a eternisá numele iubitului lor *general, pe altă cale* şi într'un mod demn de numele lui Traian *Doda*. Ar fí dar' bine sĕ nu se precipiteze lucrul şi sĕ nu se forţeze disgustarea acelora, cari în cestiunea aceasta, — cât ştiu eu — sunt cuprinşi de cea mai mare bunăvoinţă.

Fapt e, că înmormântarea neuitatului general nu a fost *imposantă*, căci imposantă erá numai atunci, dacă nu câteva *sute*, ci câteva *mii* de grăniceri-ţĕrani veneau sĕ-i dee ultimul onor. Esplicarea acestui lucru prea bătĕtoriu la ochi o aflăm însĕ în impregiurarea, că pe unele locuri organele administrative au *oprit* ţĕrănimei participarea la înmormêntare, pre cum şi în împregiurarea, că ne aflăm chiar în dricul lucrului de câmp, când nici un ţeran nu poate absentá de a casă. Mai vine apoi şi aceea a se ţinè în vedere, că comunicaţiunea prin părţile acestea este foarte zăbavnică, şi multe din încunoştinţările trimise din centru la timp, abia după înmormêntare au sosit la locul destinaţiunei.

Înmormêntarea generalului Traian Doda.

(Raport special al diariului „Dreptatea“.)

Caransebeş, 20 Iuliu n.

Se vorbeşte, că multe din telegramele de condolenţe trimise familiei regretatului general *Doda* au fost oprite. Din ce motive anumite, nu nai înţeleapta noastră stăpânire ni-ar putè-o spune.

Faptul e, că nici telegrama *sibienilor* apărută în *„Tribuna“* şi nici telegrama *braşovenilor* apărută în *„Gazeta Transilvaniei“* nu a sosit la locul destinaţiunei.

Tot astfeliu se vorbeşte, că poporul ar fi fost împedecat din partea gendarmeriei de a luá parte la înmormêntare. Voiu căutá a staverí în mod autentic şi positiv, că întru cât sunt adevĕrate aceste ştiri.

Ca întregire a celor comunicate deja cu privire la moartea şi înmormêntarea neuitatului nostru general vĕ mai comunic următoarele:

Comitetul însărcinat cu arangiarea înmormêntării s'a întregit în diua din urmă încă cu următorii membri: Eftimie *Biju*, proprietariu, George *Iancuiovici*, comerciant şi Ioan *Mihaiu*, funcţionariu.

Comitetul arangiator s'a întrunit astădi într'o ultimă şedinţă, în care şi-a dat seamă despre activitatea sa, şi a ales o comisiune compusă din domnii Ioan *Ionaşiu*, Traian *Barzu*, T. V. *Păcăţian* şi Iosif *Balan* cu însărcinarea de a esprimá adânc simţita mulţămită a comitetului arangiatoriu:

Magistratului orăşănesc din Caransebeş pre cum şi singuraticilor cetăţeni, cari au luat parte într'o formă ori într'alta la jelea neamului românesc.

Poliţiei locale, şi în special şefului de poliţiă Dl. *Corneliu Dragomir*, pentru esemplara ordine publică.

Corului român din Lugoş, pentru participarea la înmormêntarea ilustrului defunct.

Pompierilor din Caransebeş.

Corporaţiunilor locale şi esterne pentru participarea la înmormêntare, etc. etc.

Între deputaţiunile din afară este a se numĕrá şi deputaţiunea fraţilor nostri din *Haţeg*, cari au depus şi o frumoasă coroană pe sicriul ilustrului general.

Comitetul arangiator a mai ales apoi şi o a doua comisiune, compusă din domnii Ioan *Ionaşiu*, Ioan *Bartolomei*, Patriciu *Drăgălina*, şi Teodor V. *Pacăţian*, în scopul de a adună toate datele esacte, biografice, toate episoadele, amintirile, schiţele din vieaţa ilustrului defunct, spre a le putè dá neamului românesc în formă autentică. Cu aceasta se vede dară confirmată ştirea pe care v'am anticipat'o în prima mea corespondenţă.

Terminându şi astfel comitetul arangiator activitatea, s'a declarat de disolvat.

Ca întregire apoi a raportului special despre înmormêntarea mult iubitului nostru conducĕtoriu naţional mai amintesc următoarele:

Casa doamnei Maria *Madincea* din strada *„Traian Doda“*, pe lângă care a trecut conductul funebral, erá îmbrăcată întreagă în doliu.

Între adoratorii marelui general, veniţi a-i dá onorul din urmă, se află şi vechiul *plăiaş* din *Sadova-nouă*, cu numele *Rain*, o figură impunĕtoare, încăruntită, în uniformă roşiă şi cu peptul plin de decoraţiuni. Rain a luat parte foarte însemnată la luptele din anul 1848—49, şi atunci, când trupele insurgenţilor au întrat în *Lugoş* sub conducerea comandantului lor, contele *Apor*, plăiaşul nostru Rain a fost acela care li-a trîntit comandantul la pământ cu un glonţ bine îndreptat spre peptul contelui Apor.

Cea mai frumoasă coroană depusă pe sicriul ilustrului defunct a fost fără îndoială coroana comunităţei de avere, eşită din atelierul renumitului florariu din Timişoara, Wilhelm *Mühle* (flori naturale), ear' depunerea ei pe sicriu s'a efectuit cu o ceremonia impunĕtoare. Întreg corpul funcţionarilor de la comunitatea de avere s'a înfăţişat in corpore şi în ţinută mare în casa de doliu, unde apoi în numele tuturora a depus coroana pe sicriul defunctului dl Ilie *Curescu*, preşedintele comunităţei de avere, cu următoarea scurtă, dar' pătrundĕtoare vorbire:

„Stimată doamnă, domnişoară, şi stimate domnule! Ca representanţi ai comunităţei de avere venim cu deosebit respect a ne manifestá simţemintele de adâncă condurere, şi a depune tributul de sinceră devotaţiune şi recunoştinţă cătră fericitul în domnul fostul preşedinte al comunităţei de avere şi marele bărbat al naţiunei noastre, dl general *Traian Doda*, pentru marile şi neperitoarele merite ce şi-le-a câştigat întru înfiinţarea şi prosperarea instituţiunei noastre.“

Condolenţe.

— Raportul corespondentului nostru particular. —

Caransebeş, 20 Iuliu n.

Ca întregire la raportul meu din 18 Iuliu mai adaug următoarele: La adresa întristatei familii au mai sosit următoarele telegrame de condolenţă:

Unterach, 18 Iuliu 2 oare. Rog a esprimá rudeniilor neuitatului meu amic, sincera participare a mea şi a familiei mele la greaua lovire care le-a atins. Eugeniu *Mocioni.*

Vêrşeţ, 18 Iuliu 2 oare. Deplâng perderea celui dintâi fiu al naţiunei. Nicolae *Popovici,* advocat.

Bozovici, 18 Iuliu 3 oare. Deplângem perderea iubitului nostru General. *Brinzeiu* paroch, şi alte nouĕ subscrieri.

Bozovici, 18 Iuliu 12 oare. Regretâm perderea marelui nostru bărbat şi General, rugându-vĕ sĕ primiţi sincerile noastre esprimări de condolinţă. *Comitetul comunal din Bozovici.* (Urmează subscrieriile)

Giurgiu, (România) 18 Iuliu 2 oare. Unim lacrimele cu ale întristatei familii şi a întregului popor românesc pentru ireparabila perdere a ilustrului General şi mare patriot, *General Dodu.* Familia *Droc-Barceanu.*

Königsfeld, 18 Iuliu 11 oare, de la locotenent-colonelul *Cena* (cu tecst nedescifrabil, multămită serviciului bun, ce ni'l fac funcţionarii de la postă şi telegraf).

Graţ, 18 Iuliu, de la Cavalerul *Mihail de Trapşa,* general de divisiă în retragere, — cu conţinutul *„Condolinţa mea“.*

Vaţ, 18 Iuliu 4 oare. *Umbrei viteazului general şi distinsului fiu al naţiunei aducem tributul de recunoştinţă neperitoare şi omagiile noastre. Pop de Băseşti, Patiţa, Comşa, Veliciu, Suciu, Mihalyi, Domide, Barcean, Dr. Branisce.*

Bocşa montană, 18 Iuliu. Aşociându-mĕ şi eu marelui doliu ce îmbracă poporul nostru român din incidentul reposării ilustrului sĕu bărbat, generalul Traian Doda, adevĕratul luptătoriu pentru tron, patriă şi naţiunea română, şi neputênd luá parte la înmormêntare, esprim adânc simţita mea condolenţă. Ioan *Marcu.*

Sinaia, 19 Iuliu 11 oare. Profunda mea condolinţă. Dr. Costi *Radulescu.*

Haţeg, 19 Iuliu. Primiţi şi din partea noastră cele mai profunde condolinţe. *Lenkeş.*

Timişoara, 19 Iuliu 2 oare. Condolinţele cordiale neînfrântului luptătoriu naţional, Traian Doda. Românii timişoreni, prin George *Ardelean,* advocat.

Têrgu Jiului (România). 19 Iuliu 2 oare. Pătrunşi de adâncă durere pentru perderea generalului *Doda,* una din cele mai măreţe figuri naţionale, vĕ rugăm sĕ primiţi espresiunea condolenţelor noastre. Advocat *Carabatescu,* advocat Titu D. *Frumoşan,* maior *Ostian,* căpitan *Lorenţ,* advocaţii N. *Iunian,* Stefan *Dobroneanu,* Stefan *Saftoiu,* Numa D. *Frumoşan.* Nicolau *Stinghe,* judecătoriu, *Barbulescu* proprietariu, Matei *Danarian,* mare comerciant, *Iacomi,* procuror, Panu *Popescu,* proprietariu, maior *Maican, Voicovici,* funcţionariu, G. M. *Filiadis,* propriet. Stefan *Nicolescu,* comerciant, Nicu *Constantinescu,* şeful postei, Vasile *Petrescu,* locotenent, Vasile *Tataru,* farmacist, I. I. *Cartian,* şeful portăreilor, Costică *Savoiu,* mare proprietariu, fost prefect, deputat etc., *Sebastian,* locotenent, *Bratianu,* căpitan, *Călniceanu,* directorul creditului agricol.

Islaz (România), 19 Iuliu 4 oare. Primiţi condolinţele familiei. *Drăgălina,* căpitan.

Biserica-albă, 19 Iuliu 5 oare. Ne alăturăm doliului general. *Românii din Biserica-albă.*

Bucureşti, 19 Iuliu 5 oare. Condolinţele mele pentru perderea marelui nostru bărbat. Stefan *Velovan.*

Orşova, 19 Iuliu 11 oare. Marele român şi anteluptătoriu a dispărut la eternitate, dar' faptele măreţe vor rĕmânè ca un luceafĕr strălucitoriu în inimile românilor. Primiţi condolenţa profundă de la familia *Călciunariu.*

Braşov, 19 Iuliu 9 oare. Adânc întristat de perderea iubitului nostru general *Traian Doda,* vĕ rog sĕ primiţi şi din parte-mi espresiunea condolenţei celei mai sincere. *Petru Brosteanu.*

Budapesta, 19 Iuliu 8 oare. Deplâng împreună cu toţi Românii pe adoratul binefăcĕtoriu al nostru. G. *Bogoevici.*

Cluşiu, 19 Iuliu 3 oare. Primiţi cele mai sincere condolinţe. Dr. *Ilea.*

Oraviţa, 19 Iuliu, 8 oare. Moartea marelui patriot Traian Doda a umplut de intristare inimile tuturor românilor din acest ţinut. Dumnedeu sĕ se îndure pentru aceasta perdere nereparabilă cu mângăere spre mult cercata noastră naţiune. *Muntean, Trailă, Manguica, Cornean, Nedelcu, Alex. Popoviciu, George Popoviciu* şi *Novac,* în numele Românilor Oraviţeni.

Goesten, 19 Iuliu, 10 oare. Adânc mişcată, esprim condolinţa mea pentru ştirea morţii domnului General, stimat din toate părţile. *Saranda.*

Sĕlişte, (Ardeal), 20 Iuliu 3 oare. Primiţi sincerile noastre condolenţe, pentru perderea ilustrului general şi neînfrântului apĕrător al neamului. Dr. *Maier, Steflea, Circa, Popescu, Simoneti, Popa, Goginea, Crişian, Dr. Calefariu, Popescu, Steflea, Marlea, Steflea, Popescu, Peligrad.*

Neamţ, 20 Iuliu 9 oare. Vĕ rugăm sĕ primiţi espresiunea durerii noastre adânci pentru perderea ce a suferit patria noastră şi naţiunea română prin moartea generalului Doda. Fie-i memoria eternă! Eugen *Brote.* Septimiu *Albini.*

Ploeşti, 20 Iuliu 12 oare. Moartea generalului Doda, gloria scumpei noastre naţiuni, a umplut de jale şi profundă mâhnire inimile tuturor românilor. Patria sa perde într'însul un luptătoriu energic, ear' naţiunea română un patriot înţelept şi eroic, care întreaga sa vieaţă a luptat eroiceşte pentru fericirea şi mântuirea de nevoi a neamului sĕu. Eternă sĕ-i fie memoria! Trăiască naţiunea română. Preşedintele Ligei, secţia Ploeşti, *I. Romanescu.*

Turn-Severin, 20 Iuliu 5 oare. Românii de la porţile de fer regretă moartea marelui şi neobositului luptătoriu al Românismului! *Doda n'a murit!* El va trăí pururea în amintirea tuturor Românilor. Din ţĕrina lui naşte-se-vor eroii neamului românesc. Fie-i memoria în veci viă. Ghelnegeanu, Milcoteanu, Tintorescu, G. Sefendache, D. Stefanescu, Bungetianu, St. Constantinescu, St. Nanu, V. Ciriac, Grigorie Badiu, G. Capelianu, C. Ghiculescu, Hergott, N. Varvareanu, Ţupardea, Vicşorean, Rupturean, Lăpădat, A. Stefanescu, T. Vasilescu, Scarlatescu, M. Barleanu, Filip Stefanescu, Uzescu, Penciu, Theodorescu, Spineanu, Băzac, Theodorescu, Radulescu, Popescu, D. Stefanescu, Selisteanu, C. V. Grecescu, Pant. Demitrescu, Binciu, D. Muntean, Danciulescu, N. Demetrescu, Niţiu, P. Stefanescu, Armaşescu, Jianu.

La adresa archimandritului *Musta* au sosit următoarele telegrame:

Arad, 17 Iuliu n. La încetarea din vieaţă a generalului Doda rog esprimă rudelor sale şi din parte-mi adânca condolenţă. *Meţianu,* episcop.

Condolenţele noastre pentru perderea marelui şi bunului amic al institutului nostru, generalul Doda. *„Victoria.“*

Condolenţele mele pentru bravul general şi român Traian Doda. *Dr. Oncu.*

*

V'am scris, că representanţa oraşului Caransebeş a decis în şedinţă convocată ad hoc, sĕ se depună o coroană pe sicriul ilustrului defunct şi în numele oraşului. Aceasta coroană, de o frumseţă rară, eşită din atelierul renumitului florariu *Mühle* din Timişoara, s'a depus pe sicriul marelui bărbat, de însuşi primariul oraşului *Ludovic de Szivós,* în presenţa întregei representanţe orăşeneşti, cu următoarea scurtă vorbire rostită în limba maghiară şi română:

„În recunoştinţa eminentelor merite câştigate pe terenul afacerilor publice orăşeneşti, în semn de mulţumire şi pietate sinceră, depune publicul oraşului Caransebeş cununa aceasta pe sicriul neuitatului şi iubitului concetăţean.“.

*

Condolinţe, în formă de *scrisori* au sosit următoarele:

„Condolenţa mea cea mai simţită pentru perderea crudă ce familia Dvoastre împreună cu naţiunea întreagă o îndură. Dumnedeu sĕ vĕ iee sub scutul sĕu şi sĕ vĕ întărească în dilele acestea pline de dureri. Respectele mele deosebite şi salutări cordiale de la vechiul adorator al familiei Doda. Adânc întristatul major *Nicolau Marin.*

Blaşiu, 17 Iuliu n. 1895. La moartea Ilustrului Dvoastre frate şi marelui patriot general *Traian Doda* împărtăşesc sincer jelea adânca a neamului românesc. Fiţi mângăiate surori! Generalul Doda trăesce!

Numele lui mare şi strălucitoriu este neperitoriu în inimile noastre. *Ludovic de Ciato* stud. în drept.

Sibiiu, 18 Iuliu. Durerea ce mĕ apasă în momentul când naţiunea română e sbuciumată de perderea nemĕsurată a marelui şi ilustrului stegariu naţional Traian Doda, mĕ face, ca în genunchi sĕ cad şi sĕ depun lacrimi ferbinţi pe mormêntul celui mai devotat bărbat al robitului sĕu neam. *Ilariu Tulburean.*

———

Înmormêntarea lui Stambulov.

Timişoara, 22 Iuliu n.

Nici ultima mângâiere pentru greu cercata familie n'a putut'o lăsá neconturbată mâna ascunsă, carea dirigează mersul lucrurilor din nefericita Bulgarie. Duşmanii victimei nu l'au lăsat sĕ călĕtoriască 'n pace nici spre ultimul şi vecinicul sĕu lăcaş. Conductul funebral a fost de repeţite-ori conturbat în mersul sĕu, de pe păreţi anunţurile funebrale au fost trase jos şi în locul lor afişate tot feliul de placate insultătoare la adresa mortului. Apoi au întrerupt panegiricul mortului, — şi — se dice — cineva a puşcat asupra carului ce duceá cununile. Groază teribilă a întrat în publicul conductului, şi fie-care erá bun bucuros, că-şi poate salvá vieaţa. — În cimiteriu demonstraţiune teatrală sĕvĕrşită în absenţa, — şi poate că cu ştirea guvernului, care şi aşa tot într'acolo a lucrat ca sĕ presinte atentatul drept act de rĕsbunare pentru *Paniţa*. Din Karlsbad, dumnealui trimite mereu porunci, dar' dînsul nu se mişcă de acolo; vĕdênd însĕ cum opiniunea publică de preste tot locul se îndreaptă contra Măriei Sale, îmbată lumea cu apă rece, dispune celebrarea unui parastas pentru Stambulov în capela rusească din Karlsbad. Şi întrĕ aceste rigide şi de ori-ce simţ uman lipsite întêmplări, ce bine-i cade omului, când poate vedé şi câteva acte, cari numai inimi adevĕrat nobile le-au putut sĕvĕrşí. Împĕratul-rege *Francisc-Iosif, regina Angliei* şi *regele României* au depus coroane pe sicriul lui Stambulov . . .

Despre decursul actului de înmormêntare dăm în reasumat următoriul raport:

Înrmormêntarea s'a făcut Sâmbătă la 2 oare p. m. pre lângă asistenţa unui public imens. Mai mult de 300 cununi au fost depuse pe sicríu, întrĕ cari se disting: a împĕratului-rege *Francisc-Iosif*, a regelui *Carol*, a reginei *Victoria*, oraşul *Roma*, principii Heinrich şi Iosif *Battenberg*, vĕduva fostului principe bulgar Alexandru *Battenberg*, etc. Din Bulgaria *toate oraşele au trimis cunună*, cele mai multe oraşe şi reuniuni au trimis deputaţiuni. *Conducĕtorii deputaţiunei oraşului Varna cu mâna pe sicriu au făcut jurămênt, că vor rĕsbuná uciderea lui Stambulov. Persoane oficiale şi de curte însĕ n'au fost.* Metropolitul *Partenie* a pontificat cu mare asistenţă de preoţi. Cununile erau duse după carul mortuar de băeţi în rênduri de câte patru. Înaintea mortului mergeá toată preoţimea din Sofia. După mort urmá familia şi rudeniile dînsului, apoi Petcov cu capul legat, şi amicii intimi ai lui Stambulov. Urmau apoi representanţii tuturor statelor, afară de cel al Belgiei.

La locul unde s'a comis atentatul, conductul s'a oprit, ear' *Petcov* a început sĕ ţină un discurs funebral, în care condamná aspru pe cei ce au ucis pe Stambulov. Nu şi-a finit însĕ discursul, când *în public s'a produs o panică indescriptibilă*, — afirmative din motivul, că *cineva a puşcat asupra carului cu cununile.* Publicul a fost cuprins de groază teribilă, *mulţi au cădut pe jos, alţii şi-au scos din buzunariu revolvere, diplomaţii şi damele în învălmăşeala produsă au fost striviţi la pămênt.* Deodată o ceată de gendarmi călăreţi se repede asupra publicului. O parte e ruptă din şirul conductului, dar' se sileşte sĕ ajungă earăşi în apropierea carului mortuar. Într'un moment se păreá, că o teribilă încăerare are sĕ se producă. Băieţii au aruncat cununile şi au luat'o la fugă. Plebea urlá în adevĕratul înţeles al cuvêntului. Numai cu cea mai mare sforţare s'a putut susţinĕ o umbră de ordine.

În fine cu ajutoriul miliţiei succedênd diplomaţilor sĕ se desfacă din învălmăşeală, conductul şi-a continuat mersul spre catedrală. Aspectul stradelor erá teribil. Erau acoperite de cununi şi funde dŏrăburite şi de bucăţi de vestminte. În apropiere de catedrală eară s'a produs panică grozavă. Băieţii alergau sĕ-şi adune cununile aruncate, unii din public nu-i lăsau, alţii le veniau într'ajutoriu, etc.

Abia cu mare greu a ajuns conductul la cimiteriu, unde o scenă barbară, deprimătoare pentru jalnica familie, au pus la cale duşmanii lui Stambulov. Mormêntul lui *Paniţa* şi a celorlalţi complici ai lui erá împodobit cu stindarde şi flori, şi încungiurat de duşmanii lui Stambulov drept demonstraţiune de aprobare a atentatului. *Stambulovistii voiau sĕ se arunce asupra lor*, şi numai cu mare greutate a succes trupelor călăreţe sĕ împedece încăerarea.

Întregul act al înmormêntărei, dar' mai ales scena din cimiteriu a fost ceva teribil.

Astfeliu şi-a îngropat Bulgaria pe primul şi cel mai mare fiu al ei. Astfeliu şi-a dovedit pietatea şi recunoştinţa faţă de acela, care a făcut'o liberă şi i-a dat armată naţională şi dinastie.

Străinătate.

Conversiunea Sêrbiei. (Belgrad, 20 Iuliu) Scupcina a votat eri projectul de lege despre conversiune cu 164 voturi contra 54. — Adi regele a şi sancţionat deja projectul votat, ear' mâne se va publicá în foaia oficială.

Revoluţiunea din Macedonia. (Sofia, 21 Iuliu) În decursul dilei de eri şi adi din Macedonia au sosit ştiri estra-ordinare. *Revoluţiunea a erupt aproape pe întreg teritoriul Macedoniei*, aşa că Turcia dacă nu va trimite la faţa locului o armată considerabilă, nu se va putê susţinĕ în provincia aceasta.

Projectele de lege ale lui Crispi. (Roma, 20 Iuliu). După cum vesteşte *„Italia del Popolo“*, Crispi va presentá camerei următoarele trei projecte de lege: Despre incompatibilitatea mandatului de deputat cu oficiile de stat; despre introducerea diurnelor pentru deputaţii dietali, şi despre esecutarea alegerilor politice pe basa scrutiniului de liste după provincii.

Cronică.

Timişoara, 22 Iuliu.

Politică de — fuste. Diarele maghiare publică după *„Românul“* de la 15 Iuliu o scrisoare scrisă de mână femeiască către d. Tintorescu, preşedintele Ligei din Turn-Severin. În scrisoarea aceasta este şi următoriul pasagiu:

„Se vorbeşte că întemniţaţii vor fí eliberaţi la milenium; Tata însĕ va refusá, nevrênd graţia ungurească, ci „dreptatea“.

Noi nu credem, că prin astfeliu de scrisori s'ar face vr'un serviţiu bun causei române, sau întemniţaţilor nostri.

Un desperat. Adi dimineaţă, la 3 oare, un băiat de 14 ani s'a aruncat înaintea trenului tocmai când treceá pre lângă cantoniera din parcul de către Fabric. Nenorocitului i-a fost despărţit capul de către trup. El se numeşte Frech, mĕsariu, şi a făcut actul de frică, pentru-că a perdut nişte bani.

S'a perdut pe drumul de la Hotel „Kronprinz“ până la „Ferdinandsplatz“ un baston de abanos cu mâner de argint. Aflătorul este rugat a'l predá la administraţiunea acestui diariu.

Fundaţiune nouă. Dl Tit cav. de Onciul, paroch şi asistent protopresb. din Câmpulung, carele a repausat în 13 Iuliu n. a înfiinţat o fundaţiune de 1000 fl. cu menirea, că interesele acestui capital sĕ se întrebuinţeze pentru scopurile „societăţei doamnelor române din Bucovina“. Fundaţiunea se va administrá de aceasta societate. (Gaz. Buc.)

Petrecere. Măiestrii cojocari din Lugoş arangiază cu ocasiunea stului Ilie o petrecere de joc Joi în 1 August n. în grădina hotelului „Concordia“. Începutul la 8 oare seara. Preţul de întrare: de familiă 1 fl. 20 cr., de persoană 50 cr. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţinĕ Duminecă în 4 August. Venitul curat e destinat pentru darurile ce se vor procurá pe seama sf. biserici gr. or. române din Lugoş.

Invitare la petrecerea de vară ce se va arangiá Joi la 1 August n. în sala „hotelului de la soare“. — Venitul curat este destinat în favorul şcoalei române gr.-or. din Topliţa-română. — Începutul la 8 oare seara. — Preţul întrărei: de persoană 1 fl., de persoană în familie 80 cr. — *Topliţa-română*, în Iuniu 1895. Pentru comitet: George *Maier*, president. Octavian *Popescu*, cassariu. Grigore *Popescu*, controlor. — NB. Cei ce nu au primit învitări speciale şi fac pretensiune la acelea, sĕ se considere pre aceasta cale ca învitaţi.

O petrecere de vară va arangiá inteligenţa rom. din M.-Ludoş şi jur la 4 August st n. a. c. în pavilonul din grădina „Császár“. Venitul curat e destinat spre înfrumseţarea bisericei gr.-cat. nou edificate din loc. Comitetul arangiatoriu: Nicolau Solomon, preşedinte. Emil C. Sandrescu, v.-preşedinte. Georgiu Simu, secretariu. Ioan Boeriu, cassariu. Demetriu Ianchi, controlor. Preţul de întrare: pentru persoană 1 fl., pentru familie 2 fl. Începutul la 7 oare seara.

Necrolog. Familia fruntaşului econom român *Constantin Murariu din Bocşa-română* a îndurat o lovitură amară, căci fiica aceluia *Anastasia*, fostă elevă în institutele din *Lugoş, Braşov* şi Seghedin, după o repentină boală de pept a reposat în frageda etate de 16 ani.

Înmormêntarea s'a îndeplinit cu rară pompă pentru o familie de econom.

Preoţii din localitate şi alţi din giur, 7 la numĕr, 5 învĕţători, corul vocal al plugarilor români din loc, fruntaşii comunei, şese tineri români din vecina comună Bocşa montană şi tot atâtea Domnişoare, toţi şi toate în haine de doliu; 6 tineri cu 6 tinere ţĕrance, în costumul lor românesc, cari la olaltă formau pre purtătorii sicriului, respective tinerii şi tinerele de onoare, cu lumini aprinse în mâni, şi o mulţime de popor însoţeau conductul funebral. Înaintea sicríului decorat cu o frumoasă cunună cu inscripţie din partea familiei duceá cununa teologul de cursul al III. Iancu Istvan Stan, din Bocşa română, însoţit de două domnişoare, ear' după sieríu erá jalnica familie, tata cu mama fratele defunctei Petru, student de clasa VIII gimnasială din Braşov cu sora-sa Maria, elevă în claustrul din Iosefinul Timişoarei, învĕţătoriul Ioan Marcu din Bocşa-montană cu familia ca înrudiţi, vĕduva preoteasă Mărioara Biajovan, ca verîşoară şi conşcolăriţă a reposatei în internatul din Braşov şi alte rudenii şi public numĕros.

Cântările funebrale li-au îndeplinit preoţimea, învĕţătorimea şi chorul, acesta sub conducarea choristului Costa Zebuc.

În cimiteriu la mormênt eminentul teolog Iancu Istvan Stan a ţinut o cuvêntare foarte acomodată şi emoţionată, prin carea şi cu deosebire prin pasagele sfăşietoare de inimă, adresate în numele defunctei, părinţilor, fratelui studinte şi verişoarei vĕduve conşcolăriţe, a stors lacrimi din ochii ascultătorilor.

După cuvêntarea aceasta, chorul a intonat în cuartet: *„În planul cel secret“*, cu care s'a terminat înmormêntarea elevei Anastasia Murariu, spre marea durere şi jale a familiei şi rudeniilor, cari atât de mult au iubit'o.

Fie-i ţerina uşoară!

„The Gresham“ societate pentru asigurarea vieţii, în Londra. Fiindu-ne la disposiţiune al 46. raport anual ale acestei societăţi, care cuprinde afacerile încheiate până la 31 Decembre 1894, estragem următoarele date importante. În anul 1894 s'au emis 9233 contracte, representând un capital de 78.736'000 coroane. Percepţiunile premielor, substragênd suma plătită pentru reasigurări, s'au urcat în anul de gestiune trecut la 20,134.473'55 coroane, în care sumă sunt cuprinse şi cele 3,246.109'48 coroane, premiile primului an de gestiune. Bilanţul contului intereselor a fost în anul trecut de 5,185.194'58 coroane şi a ridicat venitul societăţii dimpreună cu incassările de premii la suma de 25,319.668'13 coroane. Plătirile ce le-a făcut societatea în anul trecut ca pretensiuni pe basa contractelor de asigurare au fost de 10,045.965'94 coroane. Pentru asigurări de zestre şi diverse soiuri de asigurări a plătit societatea 2,006.340'83 coroane; pentru rescumpĕrări de poliţe a plătit în anul trecut 1,331.648'02 coroane. Fondul de asigurare şi de rente s'a înmulţit anul trecut cu 6,974.567'50 coroane. Activele totale la 31 Decembre 1894 au fost de 138,416.475'63 coroane. Capitale plassate: 738.543'02 coroane în efecte engleze; 395.581'25 coroane în efecte indiene şi coloniale, 25,897.993'23 coroane în efecte de ale statelor străine; 6,203.650'94 coroane în acţii de trenuri, priorităţi şi garantate; 56,068.964'48 coroane în scrisuri de la trenuri şi în alte obligaţiuni; 18,287.406'14 coroane în realităţi (aici se înţeleg şi casele societăţii din Viena şi Budapesta); 6,590.663'75 coroane în hipoteci şi 24,233.672'82 coroane în diferite efecte.

Mai nou.

L'Estafette şi Maghiarii.

Diariul Parisian *„L'Estafette“* publică în nrul de la 20 Iuliu, pe pagina primă un lung articol sub titlul „Argumentations Magyares“. Articolul e semnat: *P. G. Cantilli.* Bravul tiner se ocupă cu predilectul contrar: Ováry, şi arată ce minciuni a mai spus membrul „academiei de *ştiinţe ungureşti* . . .“ Pe lângă, că-l combate cu succes pe Ováry, şi arată ce ridicole sunt aserţiunile lui, D. *Cantilli* ne mai descopere în acest articol şi un lucru nou. Anume, că dl. Léo *Biron*, a scris în *„La Paix“* de la 10 Iuliu un articol, în care arată de ce nu se cuvine, ca conferenţele interparlamentare sĕ se ţină în 1896 la Budapesta. „Pentru-că — dice Léo Biron — conferenţele interparlamentare sunt congresul *păcii*, Ungaria însĕ (adecă Maghiaria) este *provocătoare* şi *belicoasă*. Apostolii păcii nu se vor pune în serviciul unei comedii, al cărei decor şi câştig sĕ-l incasseze maghiarii“.

Invitare la abonament.

Începênd cu 1 Iuliu st. v. *prețul de abonament al diariului „Dreptatea“* s'a **redus** de la **12** fl. la **10 fl. pe an.**

Astfeliu manținênd ținuta noastră cea vechiă, calmă, solidă și objectivă întru toate, susținênd toate legăturile noastre cari până acum ni-au făcut posibil de a dá în mâna cetitorilor diariul celor mai proaspete informațiuni, vom face acum, ca diariul nostru sě fie și cel mai eftin cel mai ușor de abonat.

Cât despre timpul apariției, »Dreptatea« va apărè și mai departe în fie-care di de lucru la amiadi.

După acestea invităm la abonament cu următoarele prețuri:

Pentru monarchiă:

Abonamentul anual costă	fl.	10·—
„ semestral	„	5·—
„ treilunar	„	2·50
„ lunar	„	0·85

Pentru România și străinătate:

Abonamentul anual costă	Frci	37·—
„ semestral	„	18·50

Abonații vechi sunt rugați a se provocá la numěrul sub care au primit până acum foaia, ori sě lipească adresa pe cuponul mandatului.

Abonenții noi sunt rugați a scrie adresa corect și legibil.

Abonamentele se fac mai cu înlesnire prin m a n d a t e p o s t a l e. Domnii abonați sunt rugați a însemná pe cuponul mandatului timpul pentru care trimit abonamentul.

Amintim și la acest loc, că diariul nostru se va trimite numai acelor abonați, cari au s o l v i t î n a i n t e abonamentul și numai pre acel timp pre care au solvit.

Abonamentele se trimit la adresa administrațiunei diariului „Dreptatea“ în T i m i ș o a r a, (Temesvár, Zápolyagasse,) Nr. 41.

Redacțiunea și Administrațiunea diariului „Dreptatea“.

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timișoara.